

VLADIMIR GAJŠEK

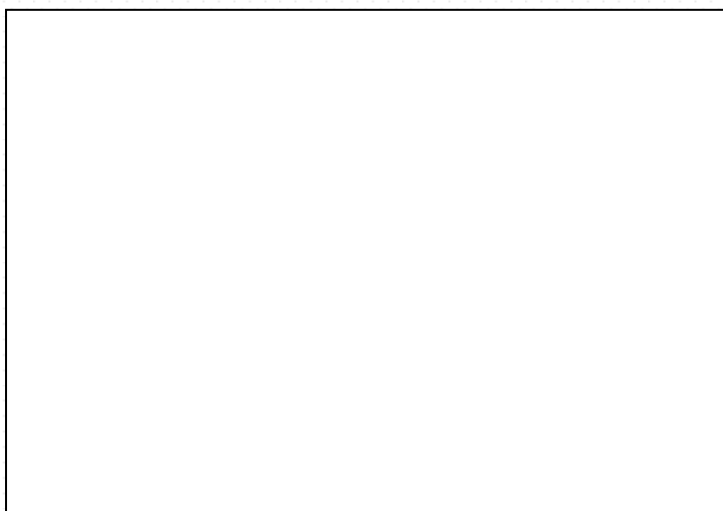
GLAS IN KLIC

Stadtmagazin

© Vladimir Gajšek, 2000, vse pravice pridržane.

© INTELYWAY, 2009, elektronski spletni medij za širjenje umetnosti, razvoj kulture in napredek ustvarjalnosti: - knjigo lahko svobodno prenesete in shranite na računalnik, lahko jo natisnete, kolikokrat želite; za pošiljanje knjige prijateljem po e-pošti pa uporabite [tale obrazec](#).

VLADIMIR GAJŠEK

GLAS IN KLIC

KAZALO

pomlad.....	1
navdih 3	3
perut.....4	4
2.....5	5
3.....6	6
4.....7	7
5.....8	8
6.....9	9
7.....10	10
8.....11	11
9.....12	12
10.....13	13
11.....14	14
12.....15	15
13.....16	16
14.....17	17
15.....18	18
16.....19	19
17.....20	20
miramar.....21	21
ponočni samogovor.....22	22
še veš, še veš.....23	23
slikano okno.....25	25
2.....27	27
3.....29	29
utrip.....30	30
življenje.....31	31
časi.....33	33
žitni spev.....34	34
fantastika.....35	35
desetni krog.....37	37
gluhi pokop.....39	39

drugi prihod	41
made in yu.....	43
besede barbituratov barbarogenijev	45
obris za mrežo.....	47
rekla	49
povabilo	51
ciciban poslušá mamino srce	53
spomin pozimi	54
vesoljna.....	55
osončje.....	57
teško jutro.....	59
v predpeklú in potem	60
2.....	61
3.....	62
4.....	63
5.....	64
hrvatska.....	65
ljubezenski triptih.....	66
2.....	67
3.....	68
dnevnik iz dnevnika nesmrtnih.....	69
eli, eli, lama sabaktani?.....	71
ko luč ugasne.....	73
christburg 1249	75
brez uspavanke.....	77
pesem.....	78
med samogovori.....	79
sonet časa	80
koledniška zdravica	81
2.....	83
pastorala - stati inu obstati.....	84
žrtve.....	85

POMLAD

Bele so gazi, snegovi,
bela večnost, slep beljak,
beli češnjevi cvetovi
padajo skoz rojstni mrak.

Beli so papirji, stene,
bel je slutni v snu pogled,
in nihče ne razodene,
kam le pelje slepa sled.

Bele so gazi, snegovi
cvetja, ko je ta pomlad
in trenutki vedno novi
padajo v brezskrbni hlad.

UTRINEK

-slovenski moderni-

Beli so dnevi med cvetjem,
črna žge kri zlih rodov,
ki so začeli se s štetjem,
s petjem ur, jeznih bogov.

Tu še enkrat med poletjem
angel vsesmrti, goreč,
strta perut, z Razodetjem
vbije nam v bitje gol meč.

Nič več: ne v drugem ne v tretjem,
sebe nihče ne spozna?

Lastovček krili nad smetjem,
krili znad šumnega dna,

striže k svetlobnim zavetjem,
skoraj v poslednji prisluh:
sam ve, ne v drugem ne v tretjem,
vdakdo sam, rožnat in gluh,

boren, sam z burnim imetjem,
tujec za pôkoj in mir:
- dolge noči so med cvetjem,
večno bel prodnat drobir.

NAVDIHI

Izgubljam besede na ustih, ki jih slišim, pojoče,
izgubljam le stavke, polzeče med prsti, sipki prah,
izgubljam poglede v slepoti, samemu sebi oče,
izgubljam se v pustih prazninah, ko me obkroža strah.

In najdem se v spevu, roža, ki se smeje in joče,
najdem se v tipki, v lepoti, v tekoči vrsti na mah,
najdem se, znenada zbujen med črke mrzlo-vroče,
najdem se, ko vdihnem bridki pesniški dah.

PERUT

1

Otrok, ki ne ubije svetle želje
v hipu pobeljenih grobov, snega,
se igra s kraljestvi, starce melje
v krajih hudobije, žalostnega sna -
otrok, ki se igra ljubeče s potešenim svetom,
srda v srcu ne pozna, le veter v drevju,
čas cvetoč, še kje v ospelih listih, z letom
lačnih, ljubosumnih, zlih bogov v deževju -
in kje bo milost, kod neskrbno bo veselje,
ki je temnelo v biserih ledenega sveta?

Je svetel sen na štirih straneh neba,
je v evangelijih preprostega blagoslova,
je v bleščavi sončnega očesa, in do dna,
je sveto v svetlem ognju spod domačega krova,
je zunaj vsega, je znotraj vsega, da se prepozna
lepotna pot, brezpotje jutri, danes, včeraj nova
in v začetku že brezkraina tvar Neba,
zazrta vase, nemo glasna, koder bova
budno umrljiva zgolj midva -
ti in jaz na koncu, mirna, dlje v zrcalu lova -

Dani se že brez zvezd, a ne nebo,
ne bo, kar je bilo nebo v dejanju,
zgolj želje so, da tonejo ondan na dno
lobanj, med vrata, ki odpro se spanju,
o Križani, Ti Oče, Duh in Sin, Ti Omega-oko
Poslednjosti, ki odrešuješ še v jecljanju,
kar je bilo človeško lastno, znano zlo
kje v šepetanju, v krikih in momljanju,
le daj mi, daj nam z dobrim srcem to telo,
da se uboga duša reši v skrivnem trepetanju!

V strahotnem krču kruto srepo sporočilo
o uročenem, strupnem, skupnem kamnu Zla,
kjer dušo bo s krvjo temno oblilo,
kar je oblezla stara kača z dna sveta,
in kje je petje materino, milo,
kje sonca sijejo pradavnega sveta,
kje je brez groze materino krilo,
kam se je skrilo cvetje vzdolž gorja -
o, naj tema bo skoz privid, dramilo
čezsmrtne sreče, sredi raja in pekla...?

Ko trešči strela, kje bo splaval k bregu
ubogi deček, ki se je igral
med ribami, pri zidu, v krušnem begu,
kje bo otrok v povodnji sam zaspal,
če je obraz pobeljen v prvem snegu
in če obišče ga vilinski kralj
v prividu, v krvi, sanjastem potegu
in če je čas, ki spet je podivjal -
v resnici, kdo je ljubil v boju, v kregu,
kdo je potegnil fanta s črnih tal?

Spomin bo noč, da nično bo spoznanje,
ki pelo je obljubljen kot knjiga
breztemeljne resnice čez kotanje -
bo zmaga zmagana do ranjenega vžiga,
žigosanega sredi čela, v klice, sanje -
bo spet zlobledi izdajalec mižek-figa
poljubljal trhlaste oči, lobanje,
bo ta, ki z zmajskim repom strupno miga,
bo ta, ki obupno se obesi dno kotanje -
spomin bo noč in nično bo spoznanje?!

Nebo brez nebesa, telo vse brez telesa,
brez zemlje zemlja, voda suhe smrti,
kam naj odidem, ko me usoda stresa,
kam naj gredo potrti bratje-krti,
zažrti v slepi grez zgolj dno očesa,
kam rablji v lahkomišelni obrti,
v imenu revnega gospoda-krvosesa,
kam v prazno naj sijo mrtvaški prti,
kam v črti globlje zvihanega kesa -
po trti jezik, dete konec smrti!

Pomen v spominu, pesem v zvenu kliče,
da rojstvo mnogih skoraj vase tli,
da moč pojenja, kjer bo zlo, hudiče
in mamke njihove zgolj noč stemni -
na pragu tujec bo domač, biriče
bo klical v nov naliv nesreč, kosti,
in klical k sebi bo še lažne priče,
rojen v sovraštvu, v svaštvu z vragom dni,
ki bojo tisočkrat nikoli priče:
o Bog, skrivnostni Bog naj luč rodi!

Se senca s senco skozi sen sooča
pod skalco mrtvih, v jami mrtvih rib,
da spod podzemlja nam ime sporoča
prav vsak, ki mrtev večno je ta hip,
da spi pod noč že živa snov, bodoča,
da se obleka zgane v star pregib,
in kar bilo je suša, zdaj bo moča,
in v moči kje počiva, glej, utrip
krvi, kdove, kdove kje bo le koča
domača, pot, kje v drevoredu lip?

Ta beli sij, ki diham ga vonjavo,
rojen v praznini z glasom in šumenjem,
ta žar trepetcev, prepojen s strmenjem,
naj se obrne v žar duha, v bleščavo
pradavnih dni, kjer smrt plodi z življenjem
otroke Sonca, zvezd in lun krvavo,
o sreča v cvetu, plodnost v popju, s spravo
med tem, kar je bilo in bo s trpljenjem,
o polni konec na začetku, z glavo
sijočo, s postavo bridko, s tlenjem!

Prisluhneš sanjam, in si že prevaran,
nikogaršnji na podarjeni poti,
samo razum brez mere te premoti,
da si premerjen, v žetvi razočaran
sejavec bližnjih, ko se te poloti
prastara groza biti, sen postaran,
spet mlajši žrtvovan, pokaran
z besedico Človeka v nični vsoti:
si mlado žito, v večnost si zaaran,
o Aron z urim-tumim in v dobroti!

Kar sem iskal v slepoti, naj svetloba
prežarja z žarkovjem iz sna in z dna,
maj bo zaveza izza smrti groba,
naj se razlega višje do neba.

Kako ujel mirovnega goloba
bi pevec, ki se zgolj na nič spozna,
kako naj v svet odraste nežni poba,
ki seže nič mu tja do dna srca?

O kruti svet, o šmentana grdoba,
naj jezik jazno zanko razvozla!

Koruzni storž, ves zlat, zeleno latje,
ves zlat je, sonce, oj rumen nasmeh,
in tam v deželi daljni - daljni bratje,
ki spijo z zlato iskrico v očeh!
Kot kondor in ko Inko kliče, brat je,
ki svoje sonce sluti v zlih nočeh,
vsakteri, kdor medi se v sladko satje,
medtem ko strah je prvi, zadnji greh.
Koruzni strok, otrok, o stari svatje!
Naj sončni prah mu pozlati uspeh!

Gorje, ki beda ga povzroča,
sooča z Bogom ubožnih stari svet,
da se podirata palača, kočā
in da je, kar bilo je pred
še gnojno z vojno pesem stara,
da je, kar bo za novo zlo,
da bo kot prazen kavč, omara
in da je tu še zmerom sivo dno.
Te bedne pesemce zdaj požvižgava
edino veter spet in spet
v ubožni svet prastarega triglava.
Kam šli se bomo, fantje, gret?

O vitez dobrega srca,
kje nežen v zibelki zaspiš,
o vitez čistega srca,
ki z dušo duš mi govoriš:
priklical v svet si spet Boga,
pol v sanjah tič si, pol si miš,
a ves si v dihu, ves si ta,
ki zdiš se, da moj sen živiš,
o vitez dobrega srca,
kje v nočni zibki sen prespiš.

Različne rime mi prihajajo na dušo,
se v sluh drobijo, v pesem milospevno,
in tu drobijo slavčjo pesem sevno,
da prebudile bi še z Bogom grobno rušo,
s tišino izza molka in z odmevno
dokončnim zlogom. O Duh, o tuš, o
nenadni spev! Kaj v svatno davno sušo
odšepeta se sladko in dozdevno?
Pomlad mi poje v sončno zlato dušo,
čez snežno hladni vrt, čez nizko rušo.

Kje je izvir, studenec bistre vode,
kjer bistrč žubori v svetlobi sreče,
da je prosojnost skoz očesne leče
in čisti dan vsebarvne žge svobode -
kje bo žarjenje, v črki koprneče,
kje naj ognjeni zubelj srčno gode,
kje plahi plamen plameni v porode,
da človek obstrmi svetlo bleščče
v besedi, v novem reku in brez škode:
o luč v očesu, ki šepeče, peče!

MIRAMAR

- zate, Rainer Maria Rilke -

V globokem mraku dih, in v teži ur
žge žarni plamen do gladine -
kot vame zluščil bi svoj lesk leščur,
sam stisnjen v skali iz davnine.

Nebo se oddaljuje tik valov
-kot da odpira školjka svežo režo?-
- v očesu morje, v srh prežeči lov.
Naj vržem v bitje šumno mrežo!

Pod gosto vodo spanja votli krik
samo ugaša, iz samot ugaša...
ta čas je hladen, da mehak zapik
teme se v mraku senc oglašča.

Do zvezd in dlje se dviga plamen bel
in dnô naznotraj vzdihča, dno-tesnoba.
Za daljno, širno morje bom odšel,
o glas faronike, škrig svetloba!

O, kje zrcalno gluha, druga stran
odseva spod gladine, tih leščur,
da v peni, vrh valov sem prepoznan -
v globokem mraku dih in v teži ur!

PONOČNI SAMOGOVOR

Misli moje, samoživi žarki,
katero noč presevate?
In molče in brez besed
me iz čutne kože devate,
oj misli, misli v tihi duši?

Saj morda v nočeh se najdem
kakor luč, ki vzide rano,
saj morda razbijate obraz
v viharju in le z mano, z mano,
lastne misli, bežne,
nežne in breztežne?

Misli moje, oj nebo in sence
v luči sredi dne ponoči,
razsvetljeni čuti in prijaznost
skozi mrak, ki se povrhu vboči
v neskončnost tega hipa!

Naj se pogovarjam s sabo
z vriskom pesmi, z bolečino,
naj misli me prešinjajo
bliskávo, oj, z odsotnosti bližino,
da sem gol, ves presvetljen,
da sem v pesmi porojen!

ŠE VEŠ, ŠE VEŠ

- Jeleni, moji ženi in najinim počitnicam na Jadranu-

Raz jezik živi jezik davnih govoric
izpljusne v breg se, v valolom
medeno pesem, da odmeva morski klic
izvirno božje v starokamnat dom,
dom v vodnem valu; v peni iz bleščic
ahatno ribo zgrabil bi galeb
- lej, slani jezik v grlu govoric
vzdrhti še v žarnem zraku slep.

Se vije rimski zidni venec iz stopnic
tja gor v naselje, suho siv?
Bo Favново popoldne v sipkem pesku, vnic
obrezovanje trt in sliv,
ragólanje, zgolj pozni ribolov samot,
sik v pisku trepetlik, trstik?
- to hihitanje vej je, vejnati hihot.
O Ribji, Ovnov žrtvenik!

O stari figovci in vrbe! Móknať prah
čolničaste kosti svetá
zasiplje, zid mokrotni v hiši, prhli mah,
ko veter preslico neba
suklja med križi jamborov, ko črni gož
v trstičju s kuščarjem švigljá,
ko poje dih krvi, čar domotožnih rož:
- Kdor vrne se domov, umre doma.

Kot otok sam, pijan od mórja, vrisk teman
v molčanju spevnih govoric
- ugaša vase stari krog rodbin. O dan,
svetilnik vod, krstilnik ptic,
zgubljeni sin povsod, s križpótja vseh poti
te najde! - Zvon v zaton doni -
z razpela Veli buoh tam zvezdice vrti,
nakodra morje dnô noči...

SLIKANO OKNO

1

Okno ždi - zrezljana ptica,
ptica iz opornih lokov;
njen plamneči kljun-puščica
šilast lok bo znad obokov.

Spijo posteklene stene
v modri, oj v ognjenordeči,
še zelene in rumene
kot cvetovi šip nemeči.

Spijo posteklene stene
v dnevni luči katedrale,
v zvezdni luči goste pene
kot da v luni bi sanjale.

Vseprežárjena svetloba
je zamaknjeno zazrta
vase, kot bi kdo iz groba
sezal v zrak, nad tla zastrta.

Diamant je tenko rezal,
svinec se je težko vlival -
kdo bo k ozkim slopom sezal,
kdo pod oknom bo počival?

Kdo se pogovarja z žarki,
sam ujet v kovinski mreži,
kdo je ptici samotarki
blizu, a kamnit na preži?

Vsa breztežna bo tesnoba -
kvišku dan se prekopica,
niže noč blesti, grenkoba
sladke groze, perutnica!

Sloka, krhka katedrala,
gnezdni kamen, okno-ptica!
V zvezdni pramen je sijala
roža žarkov, v lok zenica.

2

- Materi in njenim čednostim -

V samotnih lučeh žge dan,
Gospa sveta ždi z otrokom
na boku - in nad obokom
pôje v roži, pod lokom.

Barvasto pôje v dan.

Čist dan je žarel v očeh,
v očeh Saint-Denisa slepo,
v dlaneh le Mans s srčno kepo -
v Chartresu pel je prelepo

vseh serafinov smeh.

Vse dni in noči sedi,
v molitvi blesti velika...
Luč umno duš se dotika:
Naj se zgodi oblika -

senc korenika, kri!

Do suhih usod kolo!
Kako siva, a visoka
ko lok ob uri miru: bo
o tako bol globoka -

to bo nižin oko?

Na drugih straneh glasu
šumi, brusi luč, poslušā
poniŹna, grudasta suša,
tukaj, tam tuja duša -
tukaj bo duh miru!

V samotnih lučeh Źge dan,
Gospa sveta Źdi z otrokom
na boku - in nad obokom
pôje v roŹi, pod lokom:

Naj se zgodi nov dan!

3

- Očetu Avguštinu -

Šel sem z iskro skoz bronena vrata ulitih
letnih časov, skozi dan in noč neskončnih
sanj ter z muko kot otrok, o Bog izpitih
lic, da steklo vtisnilo bi vame sončnih
rož, o žarnih rož v gorečem grmu, tistih
zmeraj rdečih v mraku stolne ladje, z vonjem
davnega spomina! hladni plamen v listih
je ožgal srce - v brezmadežno madonjem
grmu, curek vse-luči me je pršeče
neugasljivo žgal, zbosen sem stal na sveti
zemlji, Tukaj sem, sem plah zaklical v tleče
dno obzorja, z glasom molka v razodeti
uri miru, v uri kot nekdáj na gori
Hóreb. Mimo oken neko luč sem slišal,
vsak trenutek je izginjal med prostori,
vsak trenutek, v toku časa sem utišal
val, sam pljusk svetlob, lesket srca in bron,
skoz svetel odmev bili so z mano stari
Mojzes, David, Ózej, Danijel in Jona,
vsi prosojno temni, vsi, vabeči s čari
zgrizenih mehkob, skoz sonce na zahodnem
koru! v oknih baldahin, ko sonce v zvonu
bilo je v zaton, o, šel sem tja v usodnem
lesku, k zvezdam - kaj sem kazal Melanchtonu?

UTRIP

Kaj srce mi v grlu pravi
sredi nočnih mor, v tišini -
naj mar v glavi škrbetavi
budni zven zvenči, edini?

Kaj srce me v grlu davi
sredi tihe, neme pene
smrti, ki me v strahu zdravi
- nič, nikogar razen mene...?

Kri neslišna v žilah polje,
lije, pljuska, kri udarja
bolj od bobnov, bije bolje
za zvonovi zadnja zarja.

Smešna, hladna bo samota.
Ritem Vsega me prešinja
v svetu, kjer pomladna pota
grejo - zvezde noč utrinja.

Kaj srce mi v grlu pravi,
da prevpije noč-tišino?
Bogsivedi kaj mi pravi
skoz trepetec, bolečino.

Znova našel bom besedo
v molku, v golku, kot ga velo
sence znajo dnô pod gredo
in sni - o, bo lepo pelo!

ŽIVLJENJE

Nékdo se séli v nekaj, nekaj se vséli v nekoga,
v zračnih vrtincih gore glojejo ptice iz groze,
kljuvajo do zla bóga, spev malikujejo, proze -
pojejo zvezdne ptice v jezik, do svojega kroga,
pojejo krila srha, pojejo z grli nevroze,
ptice v vélikih jatah, ptice, vse v vrišču poroga.

Čela so v smrt uprta, v pego kristalov pod veko,
divje plamní žgolenje, bele noči so prečute,
led bo iz zlega vrta, zlito vse zvezdno bo mleko
slepih oči in trupelc, trupelc med plimo, oseko -
v mrzlem studencu prha, čas, razpeljan med minute,
prvo bo noč, življenje, prhka mrtvaška obleka!

Teža shlapi, škrlatna kri se zablisne v vonjavah
čudežno - čudež smrti sanja nikogaršnje, sveto,
zarja škrlatna v prsih, v žilah gorje razodeto -
čudež prečudni vzdihne v brezno zamrzlo, da v glavah
vzcvęte trstika, v zvezdah piska in v travah izžeto,
piska vse leto, piska, piska na daljnih planjavah,

v zračnih vrtincih piska, v muki sijajno odpeva
zgolj perutnicam, soncem, sencam v praznini, oblakom.
Nekdo se séli v nekaj, jutro se rožno odseva.
V rosah pozabljen angel, angel le z žárkovnim trakom,
angel le z znakom seva, seva na sledi korakom,
kamor ni rešnje steze, koder ne bo več odmeva.

Živo življenje poje, ptice žvrlijo iz groze
ljube luči, žgolijo z ognjeno daljnega Roga,
z bližnjega Roga, koder žge maščevalna naloga,
koder trepeče čas in naša telesa-mimoze.
Skozi narkoze poje spev, vedno bolj iz halóze
v noč, in skrivnost srce iz gluhe halóze uboga.

ČASI

Noči se spokojno srebrijo
v mrakobi sivih polsenc,
starajo se v večerih kadenc,
tu je čas čudno minljiv.

Zgolj večnost se v vzgibu ustavi,
v pripevnem prividu ur
- in bolj vzvalovi velur,
v občutku med zdaj in zdaj.

Zgolj večnost in verz spita
v vsakem trenutku za večno,
v sobi, kjer ždijo vsi srečno,
v odsevnem trenutku miru...

Noči so vaba prikrita,
gor je obzorje v naravi,
ko je treba tjakaj oditi:
trudno med biti - ne biti.

ŽITNI SPEV

Pretih je spev, ki sliši ga samota,
dobrota je sirota, nič je vse.
Spet kje na gumnih štropotá pa spet klopóta
nor gosti strah, ki v prazno zre...

A kaj strmiš v molčljivi čas,
zakaj, povej, ta glas odmeva
v odpevu iz grobov in zibelk v nas?
Si vdihnil sapo iz miru, si reva?

Le kod si hodil, kje si bil,
ki si si čeveljce zrosil
v samoti davnaj zapuščeni?
Si pel, si klel, si begal v meni?

Si kruha prosil, si se zbósil,
ki pel si v sebi, v meni, v nas?
Si mlel, si štel, si hlebce nosil
k sirotam daljnim za poslednji čas?

Pretih je spev, ki sliši ga samota,
dobrota je sirota, nič ni vse:
srce se s srcem naj srčno pobota,
naj žito pesmi iz vsega privre...

FANTASTIKA

Ugašajo mavrice v daljnih očeh.
Jheronimus Bosch v skrivnost zelení,
ki zdravljenje blaznosti v nji - živ pepel
s krilom zgorelih ujed razprši
med čar, čez slepoto. In z vozom sena
popelje se v zemeljski raj in pekel
Jheronimus Bosch, zal zblazneli obraz
od notranjih stisk, na vrtu naslad!

Pa slepci po svetu prasico lovž,
spet sueños de Bosco, oj žalostna kri,
se v nótranjost zlijejo; svetli pogled
slepí ostekleno. Ljubezen skrivaj?
V skušnjavah ždi sveti Antón, ki ne ve,
da Jagnje nedolžno verjame v zakol.
Pojedina v Kani odkrije duhá.
Pa slepci po svetu prasico lovž.

Žari Ecce Homo izbranih noči,
še mesečni sij, ki razlit zledeni
kje v času - do zvezd? Breztelesnost luči
- o salva nos Christus Redéptor! - Dlani
sveta so prosojne, ko srčne moči
sprijaznjeno vzcvetajo v čut. Iz samot
zapoje prikazen, da snov zabolí.
Žari Ecche Homo izbranih oči.

Je huda hudoba, prastari slepar,
igriv šarlatan, tak preroški sejmar,
ki skrb je podkupil s cekinom. Pijan
od sodbe poslednje - še v smrti, v peklu,
na nebu kot v zdravljenju blaznosti - dih
za jutrišnji dan je obsojen: na smrt.
- Zlato z ladje norcev!... odnaša ga čas
z besedo in barvo. Kam, jambor, bežiš?

DESETNI KROG

Tenak jok pride v hišo in glas deviških zvezd.
Tu spi devet sestrá, brez srcá devet hčerí.
Zaklenjena mladost vzcete v skrivnostni krik
iz zláto podojenih, iz ovdovelih sanj.
In vragove neveste, zavite v bridki mrak
kalijo živo žalost, strup s kačjimi očmi.
Golt črne zemlje, vetrc hladan čez zid dehti,
o, rože v črnem vrtu cvetejo iz krvi!

Sirotice v ti kamri še pihajo pepel
z ognjišč jeseni, pudrnic prah; glavnik zrcalc
pokrámplja v mrzlo dušo lasé. Bolniško bel
duh črne kave, milnica, spenjani šampon
večer napolni. Lilije bele dan in noč.
Dojilje krušnih duš, oj nezveste grôfinje,
kako ste domek varvale, várdevale sen
z živôtkom belim, pôrod nekoč vam dal bo Bog!

Desetnica z deseto rezino kruha spi
na posteljci iz iglic, oči odprtih spi
desetnica in v belih rokáh drži bel hleb.
Nož sred srca in kruha, v svilenem žepu nit.
Visoko in predaleč in kot Večernica
jo ziba v sen norišnica: "Ženin bo prišel,
bo našel zláto nit pa hudó bo segel v žep,
hudó lepó ti kdaj iz sredíce nož izdre."

Tenak jok pride v hišo in glas dekliških zvezd
zvečer, ko sonce rúmeno pade v veje gnezd;
devet devic, devet hčerí rute veže si
čez bok in pas: "Desetnica, kje je ženin tvoj,
da hlebec mu boš dala, le kje najdražji tvoj?"
Še lilije dehtijo, desetnica že spi
oči odprtih, zmršena, sanja čez vodé.

GLUHI POKOP

Na oknu nagelj se suši rdeče,
krvavi nagelj, ker je velik sneg.
Na oknu nagelj se v večer obleče.
Bel vetrc vleče v vrtec - kam čez breg?

Ni v kljunčku ptica pisemca prinesla,
noben ne vriska srčkan po vaseh -
ni v kljunčku ptica pisemca prinesla.
Le v izbi prazen prah. Ledéni smeh.

Ledene rože smrt v bel šopek veže,
v kristalni šopek šmarničnih oči
s sneženo nitjo, z nitjo srežne mreže.
Zaprt je hram. Tam, v kotu bogec ždi.

Zaspal je vinski brat na večni jagi,
ki pôkoj mu hladi srce nocoj,
srce iz lilij v tihi, smrtni sragi.
- V majoliki nič vinca, fantič moj? -

Mrtvaški prt iz trpke jeze veže,
čez čipke in obreze, čez klobuk
mu mila luna. V svetli noči breze
kropijo mu obraz. Skovika čuk.

In v ráni rani vran mu črni kljuje
in kljuje v jezik, žalostne oči,
kot od nekod drugod molče vprašuje:
- Zakaj glasu, v svet svita pesmi ni? -

Do jutra gaz. Do duri bo kopala
lisica v mraz in čas, na črno stran,
v grmovju, v uri bratca bo zibala.
Visoko se bo dvignil črni vran.

Usahlo sonce bratca v prazno žene,
kot lanski sneg ga spere, v nič pledrá.
-Kdor z oken bere rože posušene,
naj naglo očenašek zanj zžebra!

DRUGI PRIHOD

Je ura - ko se vrne v poznem krogu
en samkrat, zdaj, le vedno vпусти čas
ledenih rož, poslednja ura v Bogu,
en samkrat še iz kož, nedolžna v nas.

Nevidna speča hiša brez imena -
a glas jo bije, da živi v njej vrag
goreč in v srhlem snu - zdaj vsa glinena,
apnenčasti spet drugič sarkofag

je ura polnoči, bo ura dneva,
še ura od nikoli... tja... zaman...
En sam vzdihljaj v nemeči krik vzkipeva
ker je, kar je bilo, da poje v dan.

V utrujenih zidovih zadnjič tihi,
lahkotni, globlji spanec bo od sanj...
Apnenčast belež z bledežnimi vzdih
drsi čez molk, v odpev vse manj in manj.

Iz mrtvih ur curljavi hip življenja,
mrjoča sled miru, jok rojstnih hiš!
iz živih ur, ki jih privid zamenja,
rojí čez zidje igra: ti loviš!

V pragovih sled, v podbojih smeh otroški
in čar presrečnih pisanih igrač,
da bi zagodel v času dar preroški,
o, pesem jezik, star spomin-goslač!

Gorje - suh kruh, ki ješ ga v zlem porogu,
apnenčast hladni kruh za daljni grad -
je ura, ki se vrne v svojem krogu,
številčnica, strmeneje v srd in glad.

En samkrat se začinja, a počasi,
ko rodni dom beži v pradavni glas,
trohnenje davno, krute ure, časi
iz smrti. Luč... o kje ob svitu? V nas?

MADE IN YU

Zavrto čustvo, v duhu štrigalica,
podgana v ustih, pajek na očeh,
sekire v mislih, v krogu meri žlica,
kar se v negibnosti skoti v uspeh
ob času, ko diši doma potica,
ob času, ko kljuvaje smrtni greh
napuh lakómní kalno žre, krivica
pa vase jezno, leno kolje smeh.

Kot v sanjskih bukvah tu norost prebiva
tesnó, za hip resničnejša skrivnost,
zaprta vrata so od zunaj, siva
ključavnica ne škrtne, zračni gost
ne pride več, edinole ušiva
bridkost, oči odprtih, v kamen-kost
reží, še jaz in ti v ta post preživa
blodnjávo, hromo; sumiva v krepost?

Namerno zastrupljêni spijo mirno -
in vsak, nevidno zvezan, smrt živí,
še vrvežavi bučman, ki obširno
razlaga dohtarjem cel kup laži,
še ta samomorivsko, že večerno
žari, nehotno prirojen v stvari,
čez znamenja beži, beži čez tirno
brezdanjost k pragu, k progi brez smeri.

Izrinjenci brez uniforme lepe
halucinirajo kot tainta,
ki na ukaz uboga zvitorepe
časti, povrh govnače brez srca -
nevrotično osebno v ustih čépe
iztirjenci držé kot vsakdo zna,
če so jeziki zgolj krvave kepe.
Podgana jezik jezavo grizlja..

BESEDE BARBITURATOV BARBAROGENIJEV

Kdor je preklet, da se v peklu sprehodi
gol, zamračen v opoju, zaprašen,
se podvoji, ko Bog ukaže: "Bodi!"
- ki sam bi bil, sam Kristus odrešen,
ki uročen, bel lotos bi na vodi
v zor grózav plaval, nor, nepotešen,
da pil bi z maka opij - bel v usodi
bi sam poslušal globlje srhki sen.

Svetlikav svet spi daleč - kje so bedra,
ki mednje vlizal sem se bil nekoč,
dotik, čebela v mednem cvetu, vedra?
- rojil sem v tebi raztopljeno vroč,
voščeno zakopan med mehka jedra,
strd, divja pečka, sadež vzdihujoč -
o spod jezika zrasede oljka, cedra,
cipresa, Adamovo seme, moč!
Satóvje v blaznici - spak žlindra suha
strdi se v stupor, v mrk tesnobni mah,
otrpli sen živali brez kožuha
razrašča se čez noč v nespečni strah;
bi vedel kdo, kaj se pesjak nakuha,
kaj pravkar delirantno mučni prah
požira ves vse v uri vina, kruha...
Tu šah igrata faraon, feláh.

Razdražen bolj kot ob elektrošoku,
vseskozi samošnje krvav poraz!
zgolj jurišantski slep napad, ob boku!
izbrisanih števil izkrčen laz...

- telo se kristusovsko vboči v loku,
o čudež biti, nov zvon, nov obraz!

    Kdo novčič dá otroku in preroku?
V ovirnici - znan aktualni jaz.

OBRIS ZA MREŽO

- Tavtološko samoupravna himna -

Ljudje voščeni, žilavi mrtvaki
na koncu upanj, v noč sveta živé,
v sobanah motnih, ko diši po mlaki
krvi, po formalinu - o ljudje,
ste peli, pasje zvesti volkodlaki
v norišnici, ste kleli in bedé
izmozgali obraz, ko ste v navlaki
navrženih kosti - samo ljudje?

Spokojno spijo bližnji med zidovi
nekje, kjer zunaj v pesku kamen bel,
vžrt v rjo, zrasel z žoltimi cvetovi,
teží samoto čel. Vmes predpekel,
kjer brat bi vstal, žal, z lučnimi darovi,
da bi razklal temo, ta mrak; plevel
izkoreninil v smrti, v živi snovi -
bi rajši bil žveplenka, bi vzcvetel?

O, le pepel se razpuhtel je živo
v žerjavico iskrivih groz, skozi čas
in prostor preperel, čez skorjo sivo,
čez ničes! izza čela - snet, okras
med zadnjimi smetnjaki, tli netivo
staljenih duš... Zaman bo, molk, tvoj glas,
zaman zamaknjeno bolščanje, tkivo
vsegá spod ruš, brliv razum spod las!

Voščene lutke - v golih sobah, v hiši
stoterih lukenj, koder vlada red,
zaslutite poraz, poskusne miši,
le brez tolažbe vam medlí pogled,
če je v napevu dur, a bas se sliši,
če blaznost z blaznostjo zadene vred?
Že pamet volkodlačje okoliši
med mrakom in lučjo... O slepa sled!

REKLA

Ni norec groš, Pavliha, ki vse gliha,
namah bel svet, horuk, v zasuk klobuk,
v pih pihne ga, kdor ti na dušo piha,
v bran brana bo, mesa ne orje plug -
mlad kiha, cmiha, star se v žar nasmiha,
nabral je žamet ded, razdal je vnuk,
najlepši sebi, ki živi od diha -
mu vran izpije mozeg, tebe čuk!

Lej, koder sonce teče, kruh se peče,
ti kruha kupim, pameti pa ne,
le troha pameti - veliko sreče
v resnici bebcu se sanjá bedé,
in v vreči sreče kruh se ne zareče,
a naj ošánti pes, ga že lové,
oči resnica kolje, božje meče -
znoreti je človeško, to se ve.

Pouči norca - ozdraviš mrliča,
z njim sito se do lačnega najej,
z molitvijo prikličesh mu hudiča,
zanj gre naprej nazaj, nazaj naprej,
bo pes rogat, bogat bo brez beliča,
šent, duša božja, vražje se nasmej,
z njim mutast poj, spoznaj brez perja tiča,
ta zóba grozdje vrbe z golih vej!

Za norca bo narobe nič - vse pravo,
tu včeraj jutri, v njem za dneva noč,
sto glav v zmešnjavi - z eno samo glavo,
je desna leva, hromec pa gredoč
med pleva zrnja, s črnomlečno kravo
domov na tuje, phan je mrzel vroč.
Gluh, modri norček, slišiš rasti travo,
brez ene hiše sto sosednjih koč?

POVABILO

Igraj, ognjeni spev, odtisnjen v ledu,
igraj, beseda, v urah, vseh ugankah,
igraj v otroških ustih, še v pogledu,
igraj se, pesem, v razvozlanih zankah,
za hip zdrobljen lesket, ujet v obredu,
za hip razrešen vonj, pomen v neznankah,
za hip drevo, cvetoče v težkem žledu,
igraj, pol luč in pol telo v zanamkah!

Naj v neusmiljen čas vsaj dih zaniha,
najtežji zvon srca, da bo donelo
v deželo, koder v sanje vtkana, tiha
beseda poje, koder slepo delo,
molčече bitje vase jezik zviha,
vsaj stokrat kdaj odbije uro celo,
naj se zbudi začetek, ko usiha
nemènje v glas skrivaj, nevidno, belo!

Naj skozi naše temne tuje duri
zadiha govorica večno živa
in od povesod domača, v pozni uri
od znotraj, v burji, v bridkem miru tkiva,
naj bije zvon čez prag, naj vse razburi,
naj strašni veter strehe nam odkriva,
broneni jezik naj stali v leguri
zvonjenja, kar se v sámo dušo vliva!

Igraj, pol luč in pol tema v zanamkah,
za hip drevo, cvetoče v težkem žledu,
za hip razrešeni pomen v neznakah,
za hip zdrobljen lesket, ujet v obredu,
igraj se, pesem, v razvozlanih zankah,
igraj v otroških ustih, še v pogledu,
igraj, beseda, v urah, v vseh ugankah,
igraj, ognjeni spev, odtisnjen v ledu!

CICIBAN POSLUŠA MAMINO SRCE

- Otonu Župančiču, ko je zimzelen pod krvjo -

Mamica, kdo pa so res volkodlački?
Kdo nas preganjal bo s pisanih jas?
-Ciciban moj, to so zli volkodlački,
zli volkodlački, da lajajo v nas.

Lajajo puška, granata, raketa,
s tanki, letali čez polje in kras,
vse, kar z našitki se častno obeta,
bevška brezsrdno za smrtni ukaz.

Tresk-bum s preplahi nas v grozo budijo,
cilje izmerijo, štejejo nas,
v maršu koračnic kriči čarovnijo
hripavi dur in še kak general-bas.-

Mama, povej mi: vsi ti volkodlački...
ali bom videl kdaj njihov obraz?
-Sinko moj, stisni se k meni in rački,
videl boš maske, ki zgrize jih mraz.-

Húdo prehúdo! Pa saj so ognjeni!
"Ciciban, ciciban!" cvilež v obraz;
jaz jim zakličem v solzivcu in peni:
- Hud je krvavi vaš krušni namaz! -

SPOMIN POZIMI

- Otonu Župančiču -

Je posvečena prst in rod,
ki ni zaman prebival tod,
kjer je neba zvenčoč pokoj,
kjer dom je tvoj in moj.

Ta zemlja sahne v sen, v prisluh,
ki daje vode nam, nov kruh
v popotnico za težke dni,
ki so in so bili.

V ledeni zemlji sva samá,
na poljih sneg - in tam midva,
ki šla sva prek gozdov domov,
da daleč duh je, snov.

Je posvečena prst in rod,
že prej, poslej čez vrh in pod
zorenjem bliskavih kosti -
v ljubezni jaz in ti.

Mrleči molk, štrleči golk,
kosti raznese strašni volk,
ta rod je tu, ta rod je vdan,
pod zemljo pokopan.

Pove srce, pove nasmeh,
še v srežu z daljnih, daljnih leh,
da sva, da tukaj kmašni smo:
sol zemlje zdrava bo!

VESOLJNA

- Slovenskim Univerzam, visokim in višjim šolam -

- Sence zgolj naši so dnevi,
naše zgolj nočne luči! -
V čaši opojno kraljevi
kaplje opojne krvi
zjutraj sijó še kot drevi,
kadar obraz zoglení
v blišču, v trepet med odsevi,
v žarkih zrcal, da boli.

Saje v meglí, o kristali
z rose, slepečih glasov,
padajo v noč na obali,
v mrko kraljestvo grobov,
sredi domov, skrito zali -
tu trepetaje prasnov
srce se iz sence vzkristali,
ogenj v temi, skozi rov!

Rôke tipaje v mrakove
suvajo, v ure in strup,
tople otroške gozdove
tuje posuje obup;
kov-zvok samo, o zvonove
čuješ, utrujeni hrup.
V dušo, krog morja odplove,
pluje v strahove poljub.

Rdeče bleščče se vije
veter z zelenih slemen
k cilju, v kraljestvo senc bije.
Z belih tišin in kopren,
v zemlje črnini popije
ogenj, kot sonce rumen,
svetle oči. Sen se skrije -
v soncu vsak dan prerojen?

OSONČJE

Duši nas čas slepečih sonc vse večji,
oddavnaj zdaj, le tu in v šir in dalj.
V kabali norec - z nizkimi narečji
nam sika v dušo križ - obglavljen kralj.

In onkraj bo še tostran ostra senca
in prapodoba iz števil, iz drž
in kača hrbteničnega vretenca
in le za hip v brezpotju večno brž.

Brezdanje zarje v grózavem blodnjaku...
O, zremo jih v negibno živem zlu,
glas volje zadnjih dni! nad rob, o mraku
izginjamo v daljavah, brez miru.

Naprej, brez mej, čez nizki prag obzorja,
v brezvezdije kam, že težkih bosih nog
nas vleče kot v vrnitev, v vseprostorja
beseda glasna, vsak nov, prvi zlog.

Nevedni zvon v usodno gluhi grozi
kaznuje z nemim kembljem sončno pot,
da smo, kar smo izbrali v glasu, skozi
besedni bes; da tuje smo si bot.

Od daleč smo si, in senčno smo si blizu,
kot topla luč z žarkovjem steza v dom
premrlo mrzlo zvezdo z zvezdo v nizu.
Od zarje v zarjo se zdani polom.

Globoko s samimi seboj, na meji
edine večnosti ta hip, že v čas,
že v nič drsimo z vsem, da v krvni žeji
poližemo ledeni lastni jaz.

Le v kri nam sika križ - obglavljen kralj,
v kabali norec s srčnimi nabrežji.
Oddavnaj zdaj in tu, že v šir in dalj
duši na čas iz sanjskih lun, vse težji...

TEŽKO JUTRO

Kletke so hiše in hiše kletke,
kjer sapnik sope v smeh pritajen.
Na kostnih licih solze črno-jedke.
Jezik je ognjeno osmojen.

Med zidjem in kljukami starih vrat
počiva slepa nepremičnost vsepovsod,
kot zmeraj ždi zase kamen-brat
nekje med cvetjem, moj mrtvi rod.

Golobi s trgov - se dvignejo nad meglo,
nad meglo pritlehnega sopenja;
sonce tolče zemljo počasi v nebo,
počasi se že čez strehe vzpenja.

Kmalu bo prosojnost brez vrnitev,
kmalu bo vzdolž ulic kletev, odmev,
jez, jezen jezik, zadnja zarotitev,
postna pokora, prej plitev napev...

Kletke so hiše in hiše kletke,
skoznje v môri vzgori marmor-steklo.
Semaforji rišejo mežikáve presledke.
Se bo jutro v preludij ljudi izteklo?

V PREDPEKLU IN POTEH

1

Veliko je zla v teh senčnih krajih,
tukaj še psi niso navadni psi.
Crke, mrke mrhe se vližejo v rane,
tukaj vsak za zmrzolino zboli.

Stvari odfrlijo, pljusk, plavajo nekam,
nekam, kjer morje peska žari,
nekam med grnje, nekam brez dela,
včasih suh cvet v pepel zogljeni.

Žverce otroške cvilijo tiho,
zgoraj ujede krožijo v dan,
šapice, gobčki, rep se priviha,
rovke pod zemljo - kdo bi šel stran?

Plahe so sence, zloba sežiga
med peskom in peskom bele kosti.
Tu škorpjonček, tamkaj pa striga
teče v obzorje, ki ga ni.

-Gregorju Strniši, Danetu Zajcu, Venu Tauferju,
Kajetanu Koviču in - Zate, Anastazija -

Kraji samotni, kraji brezpotni,
kam čez skalovje, čez pesek sipin?
Tukaj žari peščeno morje,
tukaj so jutra Bog bolečin.

Kraji brezglasni, neme puščave,
tihi domovi prhkih grobov,
kdor se približa tukajšnjim krajem,
ne bo nikoli več znal domov.

Jutra so groza, večeri so sanje,
dnevi se nemo v daljavo gubé,
v starih peščenih, neskončnih pregradah
novi mrtvaki pošastno leže.

Veter igra se nad peskom in s peskom,
zrnca drobna se vsipajo v Nič,
mrtvo sonce visi nad deželo,
v sanjah mrtvakov hrope hudič.

Kraji krdelni, kraji brez kraljev.
Kača neskončnosti zvita v kotanec
sika veselje vesolja v daljave,
sika med sanje, v sam sipki spanec.

Tukaj posti se človeški Sin
sam med suhljadjo štirideset dni,
tu na brezpotjih sonce popije
in v dlani nabere prgišče prsti.

Temno ognjeni kačji jeziki
razplamenijo vesoljni odsev,
v nočeh temo prerežejo kriki,
húdo je spanje v smrt sipkih nočeh.

Zdaj je že dan in zdaj je že noč...
Kdor bo iskal v peščeninah zelenje,
bo sanjal sonce kot davno nekoč.
Za njim se bojo plazile sence.

V praznino neba se plazijo oblaki,
v praznino peska se plazijo pošasti,
živa žeja je večja od sanj,
mehko drsenje v živi pesek je čas.

Nenadoma je smrt tukaj večna
in je čas brez spanja in večni nič;
dokler se lahko kdo tavaje opoteka,
lahko sluti v svetovjih lastni mir.

Dokler ni smrti, je dan visok
in je puščava v pustoti zijáva,
odmaknjen je nebesni lok,
dokler ni smrti, je zvezdna daljava.

V pustem postu je puščava vse večja,
vsaka pot je vse dalj od ljudi,
ni zelenice ljubezni, le sipina peska
se vgrize in vgrezne v odprte oči.

Vse dokler ne pride človekov Sin do sebe,
dokler ne pritava do zadnjega Predpekla,
ponoči v tej čudni pustinji zebe,
podnevi se z glasom tišine igra.

Povsod tukaj, v teh skoro bebastih krajih
šumi samomorilska skrita kri,
šumi rajska reka odžejanih časov,
ljubezen presunjeno v smrti šumi.

Beg iz prividov, Bog iz prisluhov
senči ravno pustinjo v peščeni sesip,
za hip je tišina, za mir so duše
rajnkih zasanjane v večni hip.

Človekov Sin obstane pred križem,
ki je zrasel iz suše v novi dan -
to je prvi dan zelenic v tihem
okrožju, je božji dan brez senc in ran.

HRVATSKA

- Dragutinu Tadijanoviću in Slavku Mihaliću -

Brez kembeljev bje plat zvonà,
brez ust nemí zblazneli krik.
Sam si na svetu, brez vsega,
ujet v življenje brez oblik.

Patricij v zvoku, kmet izgnan
za gorje in v prikázanje -
beseda, molk mezi iz ran,
narazen slepo mazanje.

Med bakrom koks, mehak izvir
pri morju, ki Te ne pozna -
o brani mir, o zvôni, mir,
da bo za zakon dom sveta!

Le tik sveta srší umik,
da domačija se igra
z otroško glavo, Pan šibik,
z valovjem solz, z goró gorja.

LJUBEZENSKI TRIPTIH

1

Tema se z angelom pogovarja
o mrtvem žarenju preteklih dni,
sklanja se niže, kjer se postvarja
vstajenje iz strtih stvari.

Eros je lačen bridke sladkosti,
ki gospodari čez čutno tlenje srca:
kar je grenelo na svetu sladkosti,
se v zavrtih ranah sočutno pozna.

Naj drhti živa glasba v harmoniji
vsezračnih grl in prelivanj v utripu
krvi, ki vase se zлива v čarovniji -
in preživi sebe v naslednjem hipu.

3

Ekstaza je lažna in lažna strast,
ki te na valovih sončno prenaša,
da veš, kaj je norost, kaj oblast
- nič v bolečini po sebi ne vpraša.

To hrepenenje! ta čudni križ!
V veselju norosti le čista muka
in spet pekel in spet paradiž,
ki ti sredi srca nož zasuka!

Sam svoj si v izbiri in ves teman,
z mano na varnem, v senčnem snu:
spoj si za hip, spočij si ta dan,
dokler se iščeš tam - in si v večnem tu.

DNEVNIK IZ DNEVNIKA NESMRTNIH

V spomin priklican iz praznine čas,
ki glas odveže, zagovarja sonce,
ki sprejme onstran bivajoč okras,
je tokraj smrti na vse konce -

vsak, ki sprhni, je v risu Sončni bog,
med žarki znova luč je, popkovina
nešteti najdenčkov, ko vseokrog
odstrti mrtvih duš živi davnina -

v mrak porojen prihaja tiho vsak,
da osvetlil bi iz rakve dnevna usta,
neviden faraon, še suženj, siromak
- enako srka tostran zemlja pusta.

Sodniki smrti, strožji od srca,
razrežejo srce, izvor mrtvaka,
ki ima telo, ime, svoj **ah-ba-ka**,
ki magično z jezikom sodbe čaka.

Le mrtvi vejo za zakone svete,
da tokraj smrti ubranijo se živih duš,
da v sončni sreči, brez skrbi preplete
prikrijejo srčiko nemih ruš.

Kot piše v *Knjigi mrtvih*, pod pokrov,
kjer v večnem snu prah s prahom kolovrati,
zrni se sonce - Sprejmi me pod krov,
željan sem biti lilija med svati,

željan sem biti sokol med oblaki,
željan sem biti žitnica prstí,
podnevi v suhi luči, tisočkraki,
ponoči v jami zvezd zlatih jaz-ti!

Do jutri, večno jutri, Sončni bog,
se bom dotikal preobrazb samote,
pogreznjen v nič - spuhtel, usojen, strog
obiščem znova luč, sam pridem pote!

ELI, ELI, LAMA SABAKTANI?

- Jezusova smrt: življenj, ljubezni križ -

Jutri se dih, vdilj Golgota ždi bela,
en sam trenutek vkraj vedrin beži
z rokámi, ki jih je razpela
ur gluhih zla drhal z žeblji.

S krvjo poslednjo Duh se v vino toči
ognjeno, duš meso kot kruh kipí
v Besedi, v moči - o, telo se vboči:
- A kelih naj gre mimo, Oče, Ti! -

Svetovje smrti, skrivni svit vesolja:
mar človek pal je, Bog je v eno vstal
resnico zemlje - pričujoča volja:
Tvoj čudež oživi iz žil svetal?

Žareč pogled ugasne v mir spokojno
in v srcu dan, vanj večna luč gori.
Veselo vino, up, ime opojno
leskeče se z razpela - INRI.

Jeruzalemske solze so prižgale
enakonočje let, kadilo, stenj
na dnu molitve - ónstran te obale
je v krstu križ, je v krsti sled trpljenj.

- Lej, ne vedo, kaj delajo, odpusti
jim, Oče! - žgoče prosi božji Sin
umirajoč, ko s psalmskimi usti
bodri dan-noč do višnjevih višin.

Emanuel, v rešitev vseh oznanjen,
za milost jemlje nase greh sveta:
- Naj se dopolni...! - Vzšel Mesija ranjen
iz groba tretji dan je vrh neba.

Kdo v kom umre, ki vzame nase vdano,
razvezan brezna, Križanega križ
in vest sveta, nikoli pokopano?
Življenje prej, zdaj smrt-skrivnost živiš!

- Svetemu očetu Janezu Pavlu II. in ljubljanskemu
nadškofu Alojziju Šuštarju -

KO LUČ UGASNE

Čez mračni vrt kapljajo zračne črte
zasanjano kot slepi beg v svetost,
po bližnjici, da posvečeno vdrte
oči uzro luč, vsekost.

Zgubljen na vse strani, v sredici šum,
kjer na zahodu galaksij temní
ob smrtni uri sonce, blažen um
blazní - daní ga dan, ga noč sčrní.

Kdo drug zasede diamantni voz,
slepeče moli z ragljo, prenovljen
čez rob svetov, v svetlobi svetlih groz
zajoka, božji pot potuje v glen -

navzkriž križpotja v bledežu bogov,
brezpotna brezna iz praznine ničal!
Ko gasne luč, lučí se zven zvonov,
ko luč ugasne, mrke sence zbiča.

Edinole v tišino zbran, nem, gluh
zapoje prosti prostor breztelesni,
neponovljiv, brezčasen lastni duh,
odréšen v večnost, v rakvi životesni.

V vrzel raz sebe vrzi se, zavržen,
če svétlejši si od svetlobe polovic,
če dvigaš se, ko padaš v gib nevzdržen,
če si brezseben čez deset stopnic:

**- daritev, red, strpljivost, energija,
premišljevanje vase, vedna vednost,
resnic usodno izročilo, vrednost
odločnih sklepov, znanje, čarovnija!**

Čez vrt oči kapljajo zračne črte
zasanjano kot slepi beg, v svetost
po bližnjici, da postekleno strte
zenice zro brezbarvni sij, vsekost.

CHRISTBURG 1249

- Spominu kulmhofskih žrtev -

V sinjini prusko modri led, ognjeni,
v plamenih rož vstajenje tujega mesa
kot bliskavice hladni sij, s semeni,
ki ne vzniknejo nikamor iz srca -

vseeno, kdaj bo dih poslednji, ista
pegávost, hropež, spran iz srag, oblik
prosojnih, kaj bo smaragdno čista,
od kamnja težja smrt, kje kri bo, krik

neslišni - vseista suhocvetka
za viteza kot tička, cipo iz beznic,
za žlahtnika v škrlatu kot za dedka
ali za dete s prsnih bradavic!

Vsak bo sežgan do svetlih zvezdnih njiv,
razsut v pepelu, znad meglic bo hkrati
zgolj raztelešen breztelesnik nestrohljiv -
vsak kroži sam, ki je križaril v jati!

Z očmi, obrnjenimi v prst-nebo,
z nevidnimi očmi, brez lic, predrt
skoz votel prostor, ki ga razneso
vetrovi, vsak zase srkne mleček-smrt,

vsak zase pije roso dnô vesolja,
na veji popje, bilka v ledni travi,
ledeno zubljust žrebec, ko čez polja
zahrza divje sam, zgubljen v goščavi.

Potem je vdruhič ogenj. Prerojen
se vzpenja sred neba bliskávi žrebec,
potem se lepi jezik osmojen
kopit, hotljivo mutasti pogrebec.

Na vekov veke, tu in tam v preplet
obzorij zgolj razpraskan zadnji srež!
Surovi sever je razstrigel grivo let,
korake, ped gazi v trenutku svež.

BREZ USPAVANKE

V noči izsanjaj svoj zgoščeni sen, ki ga buden
nisi v čudni luči izmučil, izluščil nespečen.
V noči do zadnje krvi preznojen, truden
do skrite ubitosti - sanjaj le večer.
To je ta pesem, beseda, ki seda v Duha iz duha,
dišava, povsod razlita čez svet in duh
molčanja, črka, ujeta v mrežo poslednjega sna:
Gospod, kaj se svita, ko vzhaja domači kruh?
V noči izsanjaj svoj testeni sen, dokler si
med nami, brat! sestra! dokler si še čuden
in ves nezamuden v grózavi ihti krvi,
v sebi ubit do kosti, navzven le sladkó priljuden!

PESEM

Brezvetrije poslednje ure, siva
vsakdanjost večnosti, ki se le spušča
vse globlje v jamo, že prav brez napušča,
neznani črni čas, sneti, kopriava

nekje na drugem bregu, sredi grušča,
kje v suhi strugi, kjer nič več ne biva,
ušiva sled teme brez dne, srhljiva,
le grob vseh časov nem, pokop brez trušča -

kod naj se vžgem, da pojem in da že sem
iskrivo lep kot prvi angel v luči?
kam naj *veselo oznanilo* nesem?

če to me v novem cvetju srhko muči,
je glas zavetja, živa, svetla pesem?
Prižgi se, svet, vihar, ti me pouči!

MED SAMOGOVORI

Razpotni čas, zapahnjena so vrata
in žolti so popisani zdaj listi;
mrtvak žari mladostno z ametisti,
in skrb in smrt po izbah naj divjata...

Daritev kruha, vrč na mizi isti,
apneno živa sol, nor vonj muškata;
lahkotna moč, kako se dva igrata
v šumenju rjuh, da ogenj ju razčisti!

Kraljevski sij, noč dneva na gladini,
edina luč ljubezni sred avgusta...
Ščebet škrjančkov, kje do dne, v jasnini?

Jeziki križemsvet - širokousta
a ozka smrt za dih dehteč, edini -
glasovi v spanju, krutost kratkousta.

SONET ČASA

V vročici časa duh, ki pričakuje,
da je uboj zanič in nič več vse,
da je pokončen, ki strmó kljubuje,
da je, kar je in bo in kakor je -

še v mrzlici prostorov črna jasa,
kjer hodijo pobiti strtih nog,
ljudje preteklosti brez kruha, klasa,
da krvavi na trti sinov Bog -

kako drevi me svet, ki sveti tuje,
a tu je, da med kostnim mozgom umre,
da sope v svoj zaripli dih vse huje,

ta svet od zunaj, trhel, bogznanič se ve,
da moja duša srhko v krog potuje
in da na koncu v lastno pesem zre.

KOLEDNIŠKA ZDRAVICA

Za leto Gospodovo 1996 in vsa naslednja leta

Dobrotni čas je v cvetu,
o, naj ljubezen se rodi,
da več ne bo na svetu
le hude vojne, ne skrbi -
da bo svit
znova oblit
s prešernim soncem v dobrobit!

Nihče ne ve, kaj z letom
prinese novi, čarni čas,
živí bleščeč z obetom,
da sreča bo za nas, za vas -
naj nebo
več ne bo
samo za lákotno oko!

Prisluhni in nazdravi
vsemu, kar si želi srce,
na poti se ustavi
za hip, ki te drhté uzre -
naj bo smeh,
naj uspeh
predramljen v zvesto težkih dneh!

Visôko naj zapoje
lepote in življenja dar,
a kar bilo težko je,
daruje v spravi se vsekdar -
ker z neba
obvelja
svetloba svetna, ne tema!

Glej, znova v Novem letu
apokalipsa naj nemí,
jasní se naj po svetu,
še ti izpij do dna slasti -
    en je up
    kot poljub
    ob Novem letu brez izgub!

Kolesa koledarjev se vrtijo,
vrte osi se v vrtež zgodovine,
da vsakogar preblisk krvi prešine -
kolesa koledarjev se vrtijo,

o vrtežna kolesa domovine,
ko vsak bi zbrisal s sebe polomijo,
ko plen je lovec, ki ga psi lovijo
čez vrtežne viharje, z bolečino.

In ognji spet domače zagorijo
in novoletne slastne so koline
in so namigi srečni, so skomine,
dokler koledni časi ne zaspijo.

Kolesa koledarjev čez beline
pozabe se vrte, v šklepet hrumijo,
a so neslišna v snegu in se zdijo
kot zvonci brez jezikov - iz davnine...

O, slišim vas, kolesa zgodovine,
ko v svetli čas udarjate adijo,
ko se vrtite v zarjo z ropotijo
presvetlih dni in vsega, kar premine.

Prešine nas, o Bog, kako živijo
rojaki daljni, sonca iz temine,
v slovenski pesmi cvetje domovine:
naj v novem letu mir in čast slavijo!

PASTORALA - STATI INU OBSTATI

- Ljubljanskemu nadškofu Francu Rodetu

Kot v ilu zbit, kot tla in stena
se rojstvo krhko zdi za luč sveta,
na pragu sonce, v izbici koprena
lepljivih žarkov prašno migota.

Kot bilka svež, kot sanjska roža
otrok se v meni razigra,
zdaj skače všvic, zdaj me poboža:
oddavnaj sem le tu doma.

Na gležnjih zemlja, v rokah sonce,
na gmajni trava, pesem prek sveta,
ki vriska, pluži na vse konce
in nič ne ve za stran neba!

Oj ilovnati sen, zemljena
domača gruda, kepica srca -
razgnetem te, ti kepica prstena...
Še ko bom prah, bom tu doma.

ŽRTVE

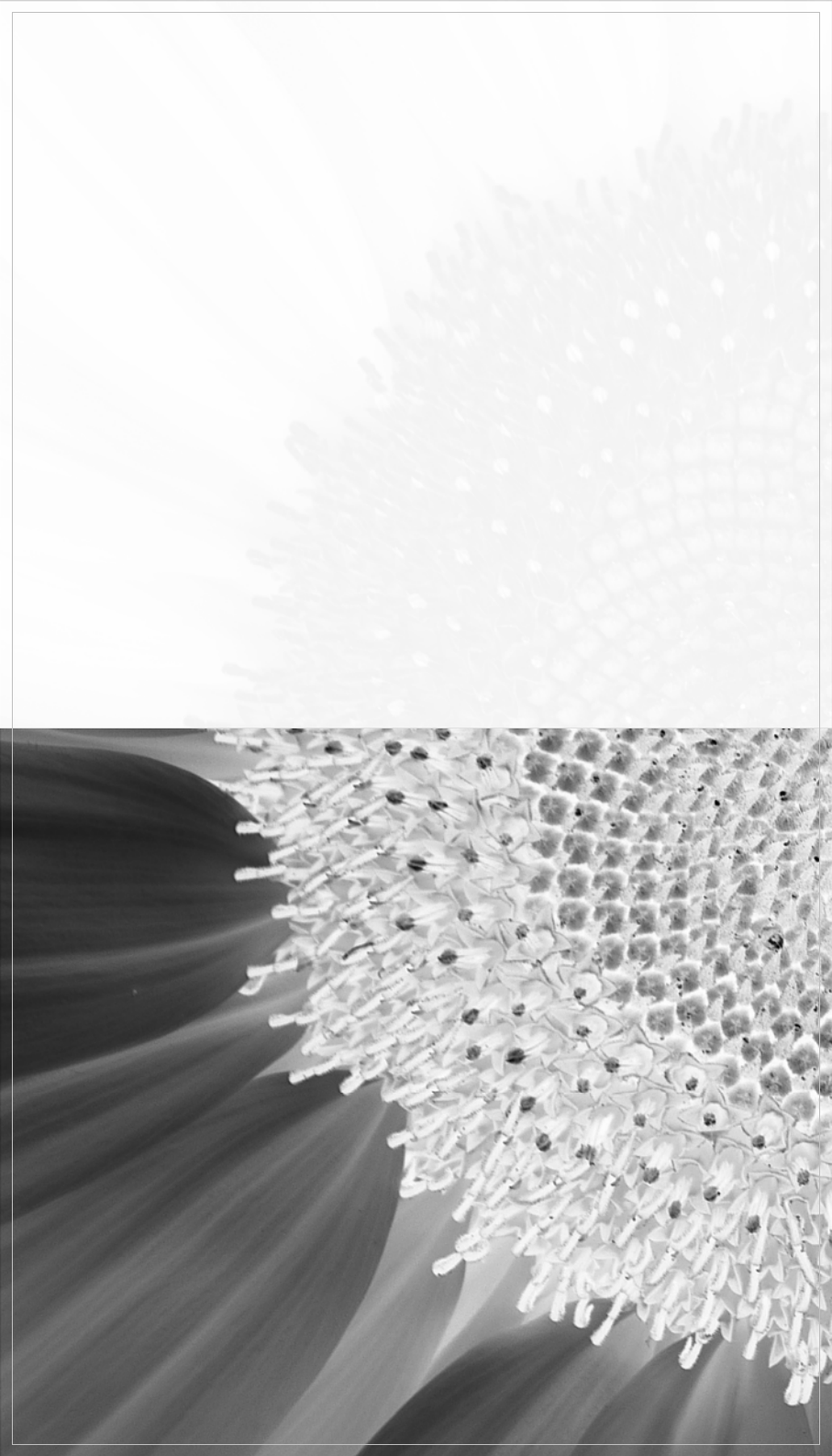
Kjer so nekoč nad brezni gnezdile sanje,
zdaj med previsi krožijo grobne kanje -
da so izključane dobre oči,
tiste vélike, otroško žive oči.

In so velíki otroci, ki verjejo v sanje,
v tiste srčno visoke, v tiste brezdaje,
ko vanje se v šumnem breznu zapiči ptič,
ko med viharniki udari mázlo blískavi nič,

da je dolgo tema in so daleč najtišji večeri,
da daleč zavezajo zadnje zamišljene dveri
in vsakdo hoče sonca in čaka na prvi svit
in same sence prepevajo v dan ubit.

Kjer so nekoč nad brezni gnezdile sanje,
se mrtvi smehljajo in nihče ne ve zanje -
le v bajki žari daljni, čudežni znak
in sije skozi neskončni slovenski mrak.

Sanje se zbujajo v gnezdih lepe mladosti,
v gnezdih žive kreposti, strašne radosti
in je lepo biti, biti, biti to,
kar poje pesem čez sleherno dno.

VLADIMIR GAJŠEK

GLAS IN KLIC

I. izdaja, 2009

založila in izdala

Intelyway webmedia

za založbo

Vladimir Gajšek

uredil

Vladimir Gajšek

jezikovni pregled

Vid in Vladimir Gajšek

opremil in tehnično uredil

Vid Gajšek

ilustrator

Vid Gajšek

© Intelyway webmedia, 2009, Ljubljana

E✉ vladimir.gajsek@intelyway.com

E✉ vid.gajsek@intelyway.com

V pričujoči poeziji, ki se dotakne srcá in živega duhá, je raz/viden glas in o/tipen klic svetosti biti, toda le v znaku ljubezni - za drugega, ki se ne kaže čle nič manj ali več kot znak, niti ni boleči užitek v logiki ubesedene izpovedi - prav zato ta "glas in klic" zadene in prešine. V notranji simboliki se uvršča skladje človekove intimne vezi s tišino, ki je utemeljena pravzaprav v lirični govorici, zaradi katerega je izpoved večkrat bitno boleča, prizadeta, medtem ko je vsa ta lirika formalno popolna in noče tudi zategadelj ničesar spremeniti v osebnostnih pod/smislih: izpoved torej ni imanentna, ampak je ubesedena pesniško v klasičnih oblikah pesnjenja, tudi po prešernovski ali evropsko kanonizirani oziroma po klasični tradiciji. Označevalec pesniške zbirke Glas in klic je v zastavljenem, a neustavljivem nenehnem samospraševanju, kdo sem v vsečasju biti, saj ni prenosa, ki bi me preblisnjeno prebudil ali me prečrkoval v tujem duhu - morebiti zunaj slovenščine, čeprav je vsebinsko zbirka naravnana tudi na čutnost svetosti, ki jo je mogoče čutiti pravzaprav v vsakem verzu. Za ta lirični jezik je namreč značilno, da se oglašá iz samega glasu, obenem pa kakor ončez iz klica, ki je brez kakršnegakoli splošnega preklica; diapazon pesniške raz/prostrtosti je potemtakem prost, je uprostorjen v pesmih samih, podobno kot v nanizanih izpričanih pesniških ciklih, ki tvorijo celoto pesniške zbirke Glas in klic. Če je bil označevalec nekdam Edén kot Sam-zase, čeprav zanj ne vem, kako se je odružil, celo bralsko kolektiviral, da so nastali žanri, pa je pesniški sam označenec le v meni samem, v tebi samem kot v izraženi pesniški podobi, kar je nezgrešljivo. Pesnik sem se le tako in samo tako približal označevalcu, izpeljanem iz glasu, spremenjenega v klic. Klic h komu ali čemu, čigav glas? Preprosto, preberite!